

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

תאריך: ז' טבת, תש"ע
24 דצמבר, 2009

שלום רב,

מועמדת בזאת לעיון הציבור טיוטת **תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (גידול והחזקה של מטילות)** שגובשה במשרדנו.

הטיוטה גובשה בהתאם לסעיף 19 לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994, תוך התחשבות בצורכי החקלאות ובמגמה למצוא את האיזון הראוי בינם לבין רווחת המטילות.

טיוטת התקנות מוצגת באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר (<http://www.moag.gov.il/agri>) וכן באתר של השירותים הווטרינריים, ב"טיוטות לחוקים ותקנות" (<http://www.vetserv.moag.gov.il/VetServ/tyotot/zarbakhaim>).

ציבור הנוגעים בדבר מוזמן להעיר ולהאיר הערות לטיוטה.

הערות יש להעביר עד ליום ה-7 בינואר 2010, אל הח"מ, בדואר או באמצעות דוא"ל לפי הכתובות:

ד"ר דגנית בן דב
הממונה לפי חוק צער בעלי חיים
השירותים הווטרינריים
ת.ד. 12
בית דגן 50250
דוא"ל: dganitb@moag.gov.il

נבקש כי ההערות שיוערו ינוסחו בבהירות, יצויין בהן לאיזה תקנה מתייחסת כל אחת ואחת מההערות וינומק הצורך בהן. כמו כן נבקש לציין את פרטי הפונה, ודרכי התקשרות עימו/ה לצורך בירור, אם יידרש.

אנו מודים מראש לכל מי שיקדיש מזמנו וממרצו על מנת לסייע בידנו לקדם התקנת תקנות ראויות ונכונות.

בברכה

ד"ר דגנית בן דב
הממונה על פי חוק צער בעלי חיים

**תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים)(גידול והחזקה של מטילות),
התש"ע -2010**

בתוקף סמכותי לפי סעיף 19 לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994¹ (להלן – החוק), בהתחשב בצורכי החקלאות ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': פרשנות

הגדרות	1.	בתקנות אלה -
"אחראי" -		בעל לול, מנהל או עובד שמינה בעל לול לאחראי על פעילות לול;
"בעל לול" -		לרבות מחזיק;
"הדירקטיבה האירופית" -		Directive 1999/74/EC "laying down minimum standards for the protection of laying hens"
"המועד הקובע" -		כהגדרתו בסעיף 2 (ד)(א1)(א)(3) לחוק הגליל, התשמ"ח-1988;
"הממונה" -		כהגדרתו בחוק;
"טיפנית" -		כלי המספק שתייה למטילות באמצעות טיפות (nipple);
"כוסית" -		כלי המספק שתייה למטילות במיכל אגירה דמוי כוס (cup);
"לול" -		מקום שמוחזקות בו מטילות ביצי מאכל;
"לול חדש" -		לול שהוקם לאחר תחילתן של תקנות אלה;
"לול קיים" -		לול שהוקם לפני תחילתן של תקנות אלה;
"מחזיק" -		מי שמטילות נמצאות ברשותו או בפיקוחו;
"מטילה" -		תרנגולת (Gallus gallus) מגיל 105 יום שמוחזקת לשם ייצור ביצי מאכל;
"סמ"ר" -		סנטימטר רבוע;
"עובד" -		בין בשכר ובין שלא בשכר;
"קן הטלה" -		מקום נפרד המשמש מטילות להטלת ביצים;
"רפד" -		חומר פריך שמונח על רצפת לול;

¹ . ס"ח התשנ"ד, עמ' 56 ועמ' 304.

"שטח שמיש" - שטח שרוחבו שלושים סנטימטרים לפחות ושיפועו אינו עולה על 14 אחוז או שמונה מעלות; שטח קן הטלה לא ילקח בחשבון בחישוב שטח שמיש;

פרק ב': כללי

2. מטרת תקנות אלה לקבוע תנאים מחייבים להחזקת מטילות לשם שיפור רווחתן, תוך התחשבות בצורכי החקלאות, ובכלל זה בהיבטים בריאותיים, סביבתיים וכלכליים ותוך בחינת הדרך הראוייה וההולמת לאופן החזקת מטילות בישראל.

מטרת
התקנות

3. לא יחזיק אדם מטילות אלא אם כן התקיימו כל אלה -

דרישות
כלליות
להחזקת
מטילות

(א) לפני אכלוס מחדש של לול, ינוקו ויחוטאו הלול והציוד שבתוכו, לרבות כלי המים והאוכל; במועד הניקוי והחיטוי לא ימצאו בלול, מזון, מים ומטילות. היתה רצפת הלול מרופדת ברפד, יוחלף הרפד ברפד חדש ונקי.

(ב) תאורה ואוורור -

- (1) מטילה תמצא במרחב מחיה המאוורר באופן טבעי או מלאכותי;
- (2) עוצמת התאורה המזערית בלול, למעט בשעות החשכה, תאפשר למטילות גישה למזון ולמים ותאפשר בדיקת מצב המטילות על ידי העובדים בלול;
- (3) היתה התאורה מלאכותית – יותאם מחזור למחזור בן 24 שעות הכולל תקופת החשכה רציפה שמשכה אינו פחות משמונה שעות. המעבר לתקופת החושך יעשה באמצעות עמעום או הדרגה;
- (4) הוראת פסקה (3) לא תחול אם התקיימו נסיבות ממשקיות שפרסם מנהל המחלקה לעופות בשירות ההדרכה והמקצוע במשרד החקלאות ופיתוח הכפר בהסכמת הממונה.

(ג) מחזיק של מטילה יספק לה מזון ומי שתיה כמפורט להלן :

(1) מתקני השתיה והאבוסים יהיו נקיים ולא מלוכלכים בהפרשות גוף או פסולת במידה שאינה סבירה בנסיבות העניין ;

(2) בלול יהיו מתקני שתיה ואבוסים במספר, באורך, במקום, בצורה ובגודל המאפשרים לכל המטילות שבלול נגישות חופשית לאוכל ולמים ;

(3) מזון שאינו מקולקל, מורעל או עבש בתדירות ובכמות המתאימות לצרכיה.

(4) מי שתיה זמינים ונקיים.

4. טיפול במטילה חולה או סובלת (א) מחזיק מטילה חולה או פצועה, יספק לה, בתוך זמן סביר, טיפול הולם לשם ריפוייה או לשם הקלת סבלה או ידאג להמתתה. סובלת

(ב) דורש הטיפול הרפואי במטילה החזקה בתנאים שונים מן הקבוע בתקנות אלה, תוחזק המטילה בתנאים הנדרשים.

5. אחראי על לול לא יפעילו אלא אם כן – אחראי

(1) הוא בעל הידע הנדרש להחזקת מטילות ולטיפול בהם ;

(2) מספר העובדים בלול מספיק לקיום הוראות תקנות אלה ;

(3) הוא דואג לביקורת יומית של כל ההתקנים והמטילות שבלול, לאיתור תקלות וסימני מחלה, פגיעה או מצוקה ;

(4) הוא דואג לניקוי הלול, לרבות מהפרשות המטילות, בהתאם לצורך ולקצב הצטברות ההפרשות ;

- (5) בלול שמופעלות בו מערכות אוטומטיות – קיימת מערכת ניטור המיידעת אותו באופן מיידי על תקלה במערכות ;
- (6) הוא דואג לפינוי מטילות מתות מדי יום ;
- (7) מוצב בכניסה ללול, במקום גלוי לעין, שלט שרשום בו שם ומספר טלפון של אחראי אליו ניתן לפנות בעת שהמיתקן סגור ;
- (8) הוא נוקט כל אמצעים הדרושים באופן סביר, בנסיבות העניין, כדי למנוע החזקת מטילות בניגוד לתקנות אלה.

פרק ג' – סוגי לולים

6. החזקה לא יחזיק אדם מטילות בלולי כלובים או בלולים נטולי כלובים אלא אם כן מתקיימות בהם הוראות תקנות 7 עד 15 לפי העניין.

חלק א': לולי כלובים

סימן א' - לול כלובים קיים

7. תשתית וציוד בלול כלובים קיים יתקיימו לפחות הוראות תקנות 8, 9(2), (3) ו-5).
8. צפיפות (א) השטח שיעמוד לרשות כל מטילה בתא לא יפחת מחמש מאות וחמישים סמ"ר למטילה ;
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), בתקופה שעד תום שלוש שנים מהמועד הקובע רשאי אדם להחזיק בתא מטילה גם אם השטח שעומד לרשותה אינו קטן משלוש מאות וחמישים סמ"ר.

סימן ב': לול כלובים חדש

- תשתית וציוד 9. לא יבנה אדם לול כלובים חדש ולא יפעילו אלא אם כן:
- א. השטח שיעמוד לרשות כל מטילה בתא לא יפחת מחמש מאות וחמישים סמ"ר;
- ב. תכנון הלול מאפשר התאמתו לדרישות תקנה 10.
- ג. מבנה התאים ימלא אחר כל אלה:
- (1) שטחו של תא בלול לא יפחת מאלפיים סמ"ר וגובהו לא יפחת מארבעים וחמישה סנטימטרים;
  - (2) רצפת התא עשויה באופן התומך בכל אחת משלוש האצבעות הקדמיות של המטילה; המרווחים ברצפת התא מאפשרים עמידה של המטילה כך שכף רגלה מונח מבלי שאצבעותיה או צפורניה יתפסו במרווחים;
  - (3) המרחק בין רצפת הלול לבין שורת התאים הקרובה אליה ובין שורת התאים העליונה לבין תקרת הלול לא יפחת משלושים וחמישה סנטימטרים;
  - (4) המרחק בין טור תאים אחד למשנהו לא יפחת מתשעים סנטימטרים;
  - (5) המפלסים יהיו בנויים באופן שימנע זליגת הפרשות משורת תאים לזו שמתחתיה.
- ד. ציוד כל תא יכלול:
- (1) אבוסים שאורכם לא יפחת ממכפלת מספר המטילות שבתא בתשעה סנטימטרים;
  - (2) מערכת שמספקת מי שתיה. במערכת שמספקת מי שתיה באמצעות טיפניות או כוסיות, תתאפשר לכל מטילה גישה ליותר מטיפנית או כוסית אחת.

סימן ג' – לול מאובזר

- תשתית וציוד 10. א. השטח שעומד לרשות כל מטילה בתא אינו קטן משבע מאות וחמישים סמ"ר, מתוכו שש מאות סמ"ר לפחות שטח שמיש.
- ב. הלול כולל, בנוסף על הקבוע בתקנה 9.ג, לפחות את המפורט להלן -
- (1) אבוסים שאורכם אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבתא בשנים עשר סנטימטרים;
- (2) מערכת שמספקת מי שתיה. במערכת שמספקת מי שתיה באמצעות טיפניות או כוסיות, מתאפשרת לכל מטילה גישה ליותר מטיפנית או כוסית אחת;
- (3) בדי לינה מקבילים שרוחבם אינו קטן משני סנטימטרים. אורכם הכולל של בדי הלינה בתא אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבתא בחמישה עשר סנטימטרים;
- (4) קן הטלה. היתה רצפת הקן עשויה מברזל מונח עליה מצע שמונע מגע המטילות בברזל;
- (5) מקום שמאפשר למטילות להתפלש בו;
- (6) מתקן לשיוף צפורניים.

סימן ד' – לולים נטולי כלובים

11. לול קיים .11. בלול נטול כלובים קיים יתקיימו הוראות תקנות 12, 13 - למעט תקנת משנה (4).
- (א) השטח השמיש שיעמוד לרשות המטילות בלול לא יפחת ממטר רבוע לכל 9 מטילות;
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), בתקופה שעד תום שלוש שנים מתום המועד הקובע, רשאי אדם להחזיק מטילות בלול נטול כלובים גם אם השטח השמיש שעומד לרשותן אינו קטן ממטר רבוע לכל 12 מטילות.

תשתית 12. לא יבנה אדם לול נטול כלובים חדש ולא יפעילו אלא אם כן :

- (א) שליש לפחות משטח רצפת הלול מרופדת ברפד ;
- (ב) המשטחים עליהם עומדות המטילות עשויים באופן התומך בכל אחת משלוש האצבעות הקדמיות של המטילה ; משטחים שיש בהם מרווחים עשויים באופן המאפשר עמידה של המטילות באופן שכפות רגליהן מונחות מבלי שאצבעותיהן או צפורניהן יתפסו במרווחים ;
- (ג) יכול שיהיו בלול מספר מפלסים ובלבד שמתקיימים בו כל אלה :
- (1) מספר המפלסים אינו עולה על ארבעה ;
  - (2) למטילות מתאפשרת תנועה חופשית בין המפלסים ;
  - (3) המרחק שבין רצפת מפלס לבין התקרה שמעליו אינו קטן מארבעים וחמישה סנטימטרים ;
  - (4) המפלסים בנויים באופן שמונע זליגת הפרשות ממפלס למפלס שמתחתיו.

ציוד 13. לול נטול כלובים יכלול –

- (1) אבוסים ישרים שאורכם הכולל אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבלול בעשרה סנטימטרים או אבוסים מעגליים שאורך היקפם החיצוני אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבלול בארבעה סנטימטרים.
- (2) מתקנים לאספקת מי שתיה שיכול שיהיו בכל אחת מהשיטות הבאות :
  - (א) שקתות ישרות לשתיה שאורכן הכולל אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבלול בשניים וחצי סנטימטרים ;
  - (ב) שקתות מעגליות שסך כל היקפיהן החיצוניים אינו קטן ממכפלת מספר המטילות שבלול בסנטימטר אחד ;

- (ג) טיפניות או כוסיות שמספרן אינו קטן מאחת לכל עשר מטילות ולכל מטילה תתאפשר גישה ליותר מטיפנית או כוסית אחת ;
- (3) מוטות עמידה -
- (א) מוטות עמידה נטולי קצוות חדים ; רוחבם אינו קטן משני סנטימטרים ואורכם הכולל אינו קטן ממכפלת מספר המטילות בלול בחמישה עשר סנטימטרים ;
- (ב) המרחק האופקי בין מוט אחד למשנהו אינו קטן משלושים סנטימטרים ובין מוט לקיר אינו קטן מעשרים סנטימטרים ;
- (4) קיני הטלה במספר שאינו קטן מקן אחד לכל שבע מטילות הנמצאות בלול או קיני הטלה קבוצתיים המספקים לפחות מטר רבוע אחד של שטח קן לכל מאה ועשרים מטילות.

14. צפיפות לרשות כל מטילה יעמוד שטח רפד שאינו קטן ממאתיים וחמישים סמ"ר והשטח השמיש אינו קטן ממטר רבוע לכל תשע מטילות.
15. חצר לול שמאפשר למטילות גישה לחצר יתקיימו בו גם כל אלה :
- (א) הגישה לחצר תהא באמצעות מספר פתחים בדופן המבנה הגובלת בחצר ;
- (ב) גובה פתח לא יפחת משלושים וחמישה סנטימטרים ורוחבו לא יפחת מארבעים סנטימטרים ורוחבם הכולל של הפתחים לא יפחת משני מטרים לכל אלף מטילות ;
- (ג) בחצר יותקנו מחסים להגנה מפגעי מזג אוויר ומטורפים ;
- (ד) בחצר יהיו מתקני שתיה המאפשרים למטילות גישה חופשית אליהם.

פרק ד': ועדה מייעצת

16. ועדה מייעצת
- מוקמת בזה ועדה מייעצת שהרכבה :
 מבין עובדי משרד החקלאות ופיתוח הכפר -
 הממונה לפי חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד –
 1994; שיכהן כיושב ראש ;
 עובד בכיר, בעל השכלה וניסיון בכלכלה חקלאית שימנה מנכ"ל
 משרד החקלאות ופיתוח הכפר ;
 רופא ראשי למחלות עופות או נציגו ;
 מנהל המחלקה לעופות בשירות ההדרכה והמקצוע או נציגו ;
 מקרב הציבור -
 שני נציגים של מוסדות אקדמאים בעלי ידע והשכלה בתחום
 רווחת בע"ח או גידול של בע"ח שימונו בידי דיקן המוסד בו הם
 מכהנים ;
 נציג המועצה לענף הלול ;
 נציג ארגון מגדלי עופות ;
 נציג של ארגונים למען בע"ח שימנה שר החקלאות ופיתוח הכפר
 לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה.
17. תפקידי הועדה
- א. הוועדה תבחן באופן שוטף את התפתחות הידע בנושא
 רווחת מטילות ואת הנורמות לעניין החזקת מטילות
 בארצות חוץ, את יישומם, אכיפתם והשלכותיהם, את
 התאמתם לנתונים השייכים לעניין במדינת ישראל
 ולצורכי החקלאות ;
- ב. אחת לשנתיים מיום תחילתן של תקנות אלה תגיש
 הועדה לשר החקלאות ופיתוח הכפר ולועדת החינוך,
 התרבות והספורט של הכנסת דין וחשבון על ממצאיה
 והתקדמות עבודתה בשנתיים החולפות ;
- ג. ביום 1.7.2012 תגיש הועדה לשר החקלאות ופיתוח
 הכפר ולועדת החינוך דו"ח בנוגע לישום הדירקטיבה
 האירופית, והמלצות לשר בנוגע לעדכון תקנה 9.

פרק ה: הוראות שונות

18. פעולות לפי פקודת מחלות בעלי חיים
מחזיק חייב למלא אחר כל הוראה שניתנה לו לפי פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"א – 1985² (להלן – הפקודה), ובכלל אלה -
- (1) פעולות לפי תקנות למניעת הפצות מחלות בעלי חיים שהותקנו לפי הפקודה ;
- (2) מילוי אחר הוראה בכתב שרופא וטרינר ממשלתי נתן בתוקף סמכותו לפי הפקודה.
19. צידוק מיוחד
לא יראו אדם כאחראי להפרת תקנות אלה, אם הדבר היה נחוץ באופן מייד להגנתו או לרווחתו של בעל-חיים, והפגיעה הצפויה ברווחתו של בעל-חיים כתוצאה מההפרה הייתה קטנה מזו שהייתה צפויה מאי ההפרה.
20. אחריות בעלים
הופרה הוראה מהוראות תקנות אלה, יואשם בעבירה גם הבעלים או המחזיק של המטילות או אחראי על חוות המטילות, לפי העניין, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים למניעתה.
21. פטור מתחולה
הוראות תקנות אלה לא יחולו על החזקה של פחות מעשר מטילות.
22. עונשין
(א) העובר על תקנות 3, 4(א), 5(3) עד 6, 6 עד 15 ו-18 דינו - 6 חודשי מאסר ;
- (ב) העושה מעשה בניגוד להוראות תקנות 5(1), (2), (7) ו- (8) דינו – קנס כקבוע בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977³.

² . ס"ח התשמ"א, עמ' 84.

³ . ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

שמירת דינים 23. (א) אין בתקנות אלה כדי לגרוע מהוראות פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה – 1985⁴, מתקנות שהותקנו מכוחה וכן מצווים, מהוראות, מאיסורים או מתנאים שניתנו או הוטלו לפיה או לפי תקנות שהותקנו מכוחה.

(ב) במקרה של סתירה בין תקנות אלה לבין המפורט בתקנת משנה (א), יחולו ההוראות לפי תקנת משנה (א).

תחילה 24. תחילתן של תקנות אלה 90 ימים מיום פרסומן.

התשי"ע _____ (חמ .....)

(2010

שלום שמחון

שר החקלאות ופיתוח הכפר

⁴ . ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.